בסוד שיח

שאול ש"ך

הרב מיכה הלוי מועמד לחל-אביב

קבוצת אישי תורה ו"בעלי בתים" בתל-אביב ומחוצה לה, שיכנעו באחרונה את הרב מיכה הלוי שליט"א להציג מועמדותו לכהונת הרב הראשי האשכנזי לתל-אביב.

הרב מיכה הלוי הוא מבוגרי ישיבת "מרכז הרב", ר"מ בישיבת "אור עציון" ורב שכונת "נחלת-יצחק" בתל-אביב. יו"ר מרכז ישיבת בנ"ע וראש ישיבת "אור-עציון", הרב חיים דרוקמן שליט"א הוא בין האישים שתומכים במועמדותו. גם אישים מרכזיים בעיריית תל-אביב ובמועצת המפד"ל בתל-אביב, הודיעו על תמיכתם בהרב מיכה הלוי. הרב הלוי נמנע עד כה מלהתת הסכמה להצגת מועמדותו, משום שרצה להיות משוכנע, כי בין המועמדים אין מישהו שנמנה על חבריו הקרובים. וכל עוד היה כזה, סירב להציג את מועמדותו.

ובעוד אנו עוסקים ברבנות תל-אביב, הנה מונח לפני מכתבו של הרב דוד גרינולד, מנכ"ל "חבר הרבנים" של הציונות הדתית, המתייחס לרח"ת (בה-תימתו) שפורסם בשבוע שעבר במדור זה.

הרב גרינולד מבקש להבהיר, כי סיעף רבנות תל-אביב ומועמדותו של הרב יונה מצגר לא היה מונח לפניו בעת שחתם על המכתב.

ואיך בכל זאת השתרבב הסיעף הזה לרח"ת בחתימת הרב גרינולד? מסביר זאת הרב מ. ביתן ורב שכונה בחולון, לשעבר רב קמפוס "בר-אילן" ובאחרונה היה מועמד להכהונת הרב הראשי הספרדי בחי-פה) בפקס הבהרה לכותב שורות אלו. כותב הרב ביתן: "הרח"ח אשר פורסם במדור "סוד שיח" כלל-תים מכשלונו בבחירת רב ספרדי לעיר חיפה, נוסח על-ידי רבנים רבים מהציונות הדתית. הרב ד. גרינ-ולד לא היה יכול להיות שותף לניסוחו של הסעיף האחרון בלבד מהרו"ח הנ"ל (העוסק ברבנות תל-אביב) עקב תפקידו כמנכ"ל חבר הרבנים בישראל. זאת, על כי מזכירות "חבר הרבנים" עדיין לא רגה על מועמדים לרבנויות השונות בערי ישראל." וכ-כל זאת חתימת הרב גרינולד היתה גם על סעיף רבנות תל-אביב הכיצדי בעברית תקנית קוראים למעשה הזה זיוף. ומכיוון שכותב שורות אלו יודע ממי הוא קיבל את הרו"ח "המתוקן", הוא מייצר על כך שנוקטים שיטות בלתי נסבלות במירוץ לכהונת רב ראשי בתל-אביב, וכמובן על הכשלתו בפרסום של "רו"ח משופץ".

המיסיונרים מפיצים קלטות מזוייפות

המיסיונרים מפיצים באחרונה, בצפון הארץ (בעי-קר), קלטות וידיאו עם שיחתו של הרבי מלובביץ' זי"ע שעניינה: "תורה חדשה מאתי תצא", תוך שימ-שה קטעים מהשיחה ומחיקת פס הקול של הרבי.

בקלטת תמונתו של הרבי מוקטנת ומוגדלת חליפות ובכיתוביות נאמר: הרבי אומר צריכים לל-מוד תורה חדשה. גם פרופ' ירמיהו ברנובר שוהב לקלטת כשהוא אומר בכיבול: צריך ללמוד תורה חדשה...

הקלטת מחולקת חינם ברחובות נצרת ובישוב הגלעיל. זהו הניסיון הראשון של המיסיונרים לעשות שימוש באישיותו של הרבי מלובביץ', כדי לקדם את פעילותם להדהת אנשים לנצרות.

"חבר פעילי המחנה התורתי" איתר חומר רב של המיסיונרים העוסקים בפעילות זו, ועתה נעשים מאמצים לעצור את הפצת הקלטות בכל הדרכים החוקיות האפשריות.

חתונה חרדית בקיבוץ הארצי

התונה הרדית הראשונה בקיבוץ המשתייך לקיבוץ הארצי (מר"צ) התקיימה בימים אלה בקיבוץ שער הגולן. אורי הלמר, בנם של שפרה ורפי הלמר משער הגולן וחסיד ברסלב, נישא לרות, חוזרת בתשובה, בטקס חרדי כהלכתו. קרני עם-עד המרווחות על כך בבטאון התק"מ מספרת, כי חדר האוכל בשער הגו-לן הופרד לשלושה אגפים, כאשר בין עזרת הנשים לגברים הוצבה מחיצה גבוהה ואטומה, שמנעה קשר עין או מעבר מצד לצד. האגף השלישי, המעורב יו-תר, שמש את החילוניים ואת חברי הקיבוץ. להקת כלי-זמ-רים, גם היא של בנים חחדים בתשובה ובתוכם קיבוצניקים אחדים, מוקמה בחצרי מול הגברים החרדים ובחציה מול החילוניים כשווילון מונע קשר עין בין הקבוצים.

שפרה הלמר, גוברית הבית של קיבוץ שער הגו-לן אמרה בתשובה לשאלה, כי "אורי אמר שיש לו חיבה גדולה לתחונות של שער הגולן, וברור לו שמבחינה כלכלית לא יוכל לקיים תתונה דומה בחיץ. הוזג הכתיב את התאריך ואנחנו הכתבנו את הצורה. בפועל ראיתי שרבים מהחילוניים עברו לצד החרי, כדי לשמוח ולרקוד לצלילי הלהקה הח-סידית. היה נורא שמח כמו שהברסלבים יודעים לעשות".

אורי הלמר חזר בתשובה אחרי חודש התגים האח-רון, בעקבות שבת שעשה אצל חבר. "אני אוהבת את אורי והוא ממשיך להיות בן מסור ואוהב. שמחתי שהתתונה שלו התקיימה בקיבוץ".

בשער הגולן התלהבו מהשמחה המיוחדת שהיתה בתתונה הזאת, שדוגמתה אין רואים בדרך כלל בח-תונות בתנועה הקיבוצית.

דרוש בעל קול שיצעק "נעוואלד"

יהודים יקרים בירושלים סברו לתומם, כי האסו-נות הרבים שנתחו על עם ישראל באחרונה, מחיי-בים לקרוא לאחדות ולתפילה. ואכן, גם "העדה החרדית" וגם רבנים שאינם מזוהים עמה, תחמו על קריאה לתפילה בבתי הכנסיות לעורר רחמי שמ"ם. בדרך להשגת החתימות על הכרזתם, אפשר היה אי-לי ללמוד מדוע מתמהמהת הגאולה ומדוע יותר מכל, יש להתפלל בימים אלה על אחדות, קודם כל בתוך הציבור שומר תורה ומצוות. בעוד עם ישראל מקיא את דמו ולבו מר עליו, ישנו מי שמדקדק לצד מי תופיע תתימתו ולצד מי לא...

הציבור החרדי והרתי אינו אוהב להוציא את פרשיותיו הפנימיות החוצה ובוטו שהוא נוהג כך. אבל, כדי לה-סיר עילת-לב, דרוש בעל קול חזק שיצעק בחוצות ירושלים "נעואלד" על היעדר אחדות, על מעשי מלשיניות מבעידים, כדי שלפחות תשמע ותצא מה-אה על התופעות הקשות הללו.

הנחמה הגדולה היא ביהודים הפשוטים התמי-מים, שימלאו ביום כ' את בתי הכנסת כדי לעמוד בתפילה על המצב הקשה שבו נתונה המדינה, וכמו-בן אותם טייסי המסוקים שגילו מסירות-נפש עיל-את להצלת אחים בצרה ולא ראו ואינם רואים במעשה זה משהו חריג. זכותם תגן עלינו.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

האיש שלא נכנע

האיש שלא נכנע, הוא הרב החסיד, רבי אליעזר נגן ע"ה. "האיש שלא נכנע" הוא גם שם הספר שי-צא בימים אלה לאור (על-ידי מכון "היכל מנחם") ובו "פרקי זכרונות מסעיריים וסיפורים נדירים מסמרי שיער", שהעלה עלי גליון רבי אליעזר נגן ע"ה, אוד מוצל מאש התופת הקומוניסטי. במשך 20 (!) שנה נמק רבי אליעזר נגן בבתי כלא ומחנות ריכוז סוביייטיים, תוך עמידה איתנה ללא חת על משמר התורה והיהדות, והימים הם ימי סטלין הנוראים.

השרדותו לאחר 20 שנות תלאות, יסורים ועינ-יים היא פלא פלאים, על-טבעי ואת יש לזקוף לברכותיהם של רבותיו הקדושים: כ"ק האדמו"ר הרש"ב נ"ע (בניל 5-6), מכ"ק האדמו"ר הריי"ץ נ"ע וכ"ק האדמו"ר מלובביץ' זי"ע, שאמר כי עשרים השנים שישב במחנות ובכלא אינן נחשבות. ואכן הברכות התקיימו, רבי אליעזר ננס זכה ללמוד וללמד תורה וחסידות בראש צלול עד הגיעו לגיל 100.

הוא היה אומר על עצמו שנולד בשבת (ה' סיון תרנ"ז) וגם יילך לבית עולמו בשבת... ואכן, נסתלק לבית עולמו ביום שבת קודש לפנות בוקר בי"ג אדר ב' התשנ"ו.

מתוך הסיפורים הרבים בשני הכרכים של הספר, בחרנו את זה המתחיל באחד הלילות בחודש אלול תרצ"ט (ספטמבר 1939) כאשר שני יהילים פקרו עליו להתלוות אליהם, והוא אז במחנה סלאבא-קאמאנצא וממשיך בסיורנו לעבוד בשבת. לאחר הליכה ברגל מרחק של עשרה קילומטרים כאשר החיילים מאיצים בו כל הזמן לרוץ, הוא מובא לחקי-רה מול איומי אקדח סתין. בסופה, לאחר שעמד בסי-רובו לעבוד ביום השבת, הוא נשלח לברייגדה של "הליכטיגער". "אנו מניחים" – אמרו החוקרים – "כי אחרי כמה חודשים בברייגדה זו, תחסך מכם העבודה לא רק בשבת, אלא גם ביתות אחרי". "ליכטיגער" זה, היה אחד הרוצחים הגדולים ביותר ברוסיה וכמו-הו גם אכזרי הברייגדה שלו. הללו עבדו במרץ רב ול-כן הצניקו להם פרייבלגיה מיוחדת: הרשות לגנוב ולחטוף מהאסירים כל מה שחשק לבם. בימים שב-הם יקבלו האסירים חבילות של מצרכי מזון או כסף משרדני משפחותיהם, הגייטו אנשי הברייגדה ולקחו הכל. באם חייו של האסיר היו יקרים בעיניו – אסור היה לו להתלונן בפני איש. כמובן שגם הנהלת המח-נה קיבלה את חלקה מהביזה. עם רוצחים ופושעים אלה היה רבי אליעזר ננס צריך לא רק לעבוד, אלא גם לגור ביחד.

מספר ננס: מבט קל על פניהם הראה לי את טיבם של ברואים אלה. אחד מהם איש גברתן וגבוה, בעל שפרות אדומות ומבטים חדים ניגש אלי, הוסיט את ידו ואמר לי: "שמי אלכסנדר "המאיר" (ליכטיגער) ואני הוא הברייגדיר כאן. החל מהיום אתם אחד מתב-רי הברייגדה, עליכם לדעת, כי אצלי חייבים לעבוד טוב ולמלא אחר כל הוראותי. אנו אנשים קשים אשר מעניינים עבור כל דבר פשע – אך בכל כללי הצדק".

והנה דוויקא אצל רב-מרצחים זה, זכה רבי אליע-זר לנשיאת חן, שלא היתה מובנת כלל על-פי שכל אנוש. ביום ששי הראשון בברייגדה החדשה, היה רבי אליעזר מודאג בקשר לשבת. בברייגדה הקודמת היה ניגש לאחראי וזה הכניס אותו לצינוק במשך השבת. "כאן היה הברייגדיר סיפוס שונה לגמרי ואתו חשש-תי לעשות עסקים". אלא ש"הליכטיגער" קרא לו ביומתו ואמר לו: "בשבת זו לא תצטרכו להיות בצי-נוק. אנשי אסור להם להיענש. בלילה זה (ליל שבת) תצאו יחד עם כולם למקום העבודה ואל לכם לדאוג. אתם לא תעבדו בשבת". ואמנם כן, כאשר כולם הזו-לו בעבודת הלילה, הסתיר הברייגדיר את רבי אליע-זר בחדר שבו היו מאכסנים את המאסאים, שבהם היו מנקים את הביטון. בבוקר שיחדר אותו כשהוא רועד מקור ויחר חזוי למחנה. "אני עמדתי להתפלל ואחרי התפילה קידשתי. התייאבתי לאכול "סעו-דת" שבת. שבת זו היתה בשבילו אחת השבתות השקטות וכה לא נאלץ לבלות בצינוק.

בתום "סעודת" השבת, בטרם הספיק לברך ברכת המזון, התיישב לידו הברייגדיר והחל לנהל עם רבי נגן שיחה ארוכה ואינטימית, ואז נגלה סוד יחסו המי-יחד אליו.

"עליכם לדעת, שלפני בואכם לכאן קרא אותי המפקד של המחלקה השלישית ואמר לי, כי שולח הוא אלי אסיר יהודי אשר נשפט על חבלה ותתירה וכי הוא ממשיך במעלליו גם במחנה עלי-ידי אי הס-כמתו לעבוד בשבת. הוא, המפקד, הודה לי איך לה-תעסק אתכם, כדי להתפטר מכם מה שיותר מוקדם... אם בוודאי מתפלאים על שהנני כה מת-ייצב לימיניכם. הבה ואספר לכם את הדרקע לכך ואז יובהר לכם הדבר.

"אינני יהודי. אבל יש לי קשר ושייכות. אני נו-לדתי כילד הרביעי אצל אירכרים עניים ברוסיה הלבנה. באותן השנים שרר רעבון חמור באזורנו ותושבי האזור החלו נודדים למקומות אחרים, כדי למצוא את לחם להשקיט רעבונם. המשפחה שלנו נשארה בבית, כי הסוסים שלנו התפגרו מחוסר או-כל, ואבי אמר שאין ביכולתו לנדוד עם עוללינו הר-כים.

"אני הייתי הצעיר שבילדים ואמי לא יכלה לר-אות בשיווינן-נפש איך אני נוגע מרעב. מה עשתה? הלכה למכירים שלנו בעיירה, וביקשה מהם להזהיר אותי בבתים תקופה של כמה חודשים, עד שיחלוף הרעב. אולם, תוך תקופה קצרה מתו אבי ואמי, ואני נשארתי אצל אותה משפחה. היתה זאת משפחה יהו-דית, ושם ראש המשפחה היה יעקב רימר. המישה יל-דים היו להם הצעיר שבניהם, לייב'לע, היה בגיל שלי, ילד בן שנתיים. כך נולדתי בבית זה כאחד מב-ני המשפחה ושנינו היינו כמו שני אחים. עשר שנים הייתי בבית המשפחה אשר גידלה אותי, נהגה בי כבן שלהם. מעולם לא הרגשתי יחס שונה ביני לבין שאר הילדים. יחד עם חברי לימי'לע למדתי להניח ברכות השחר, ליטול ידיים לפני הסעודה ועוד. השיעור היחיד היה בשבת, כאשר בתור ילד שנולד להורים לא יהודים, יכולתי לכבות את האור, לתת אוכל להבהמות ולחלוב את הפרה.

"כאשר הגעתי לגיל 10 נודע לקרובי משפחתי שאני חי ונמצא בביתו של יעקב רימר. הללו ביקשו ממנו להעביר אותי מיד אליהם, ולא – יגישו נגדו משפט, שרוצה לכפות על ילד נוצרי להתגייר. יע-קב המסכן התמלא חרדה והעביר אותי אליהם בני-גוד לרצוני. לאחר שהועברתי אליהם, למרות רצוני, שאלתי אותם האם אמת הדבר שלא רצו לקבלני באותן השנים הקשות (של רעב ומחסור). "לשם מה הגך נזכר בסיפורים ישנים", ענתה לי דודתי, "הרי היתה אז תקופה מאד קשה של רעב". "אם כך" – הגבתי – "אני הנני זר בעיניכם והבאתם אותי לכ-אן, כדי לעבוד עבורכם. ברצוני, איפוא, להודיע לכם מראש, כי אינני מעוניין להיות אצלכם בשום פנים ואופן".

"כאשר שמעו דודיי את דברייי, הבינו כי לא ירדו נחת ממני, ולכן הסכימו שאחזור לביתו של יעקב היהודי.

"זה היה בשנת 1917 עם פרוץ המהפכה הקומו-ניסטית. ליעקב היה בית פרטי משלו ומצבו הכלכ-לי היה די טוב. בעיני הבולשביקים הוא היה "בורז'ואי", ולכן הגיעו הקומוניסטים יום אחד לביתו ועירשו את כל השפחה. רק בי לא נגעו לרעה, כי ידעו שאין אני ילד שלהם, וכי אינני יהודי".

מאחר שנשאר ללא פיקוח, הוכנס "הליכטיגער" למעון יתומים, חבר שם לכנופיות בוזים ומשם עלה במעלות הפשיעה הרצה, עד שגם במחנות אליהם הוגלה, חשש השומרים מפניו והוא הועלה לדרגת ברייגדיר ופיקד על קבוצות עבודה שסרו למרותו.

"אינני שוכח לעולם מי שעשה לי פעם איזו טו-בה: למולכם, הנכם מוכירים לי את היהודי יעקב רי-מר, ולא אראה לעולם שפיטהו יעשה לכם איזה רעה. יכולים אתם להיות רגועים: אעזור לכם כל אימת שהדבר יהיה בידיי".

בראש השנה שוב "אינכון" אותו, יומיים, בתוך המסאסאים וסרס שסגר את הדלת ונעלה, פנה לר-בי אליעזר וביקשו: "אבקשכם לבקש גם עבורי לה-תברך בשנה טובה!"